

Eriävä mielipide

Tampereen kaupunginvaltuusto 30.1.2023 § 9 Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittäminen

Toiminnallinen ja taloudellinen järkevyy

Tampereen pormestariohjelmassa todetaan, että Tampereen Vesi -liikelaitos voidaan yhtiöittää, mikäli se on toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevää.

Tehtyjen selvityksien perusteella esitetyt perusteet yhtiöittämisen toiminnallisesta ja taloudellisesta järkevyydestä ovat erittäin kyseenalaisia tai virheellisiä. Yksikään peruste ei edistäisi vesilaitoksen kykyä tuottaa lisäarvoa kaupunkilaisille. Taloudellista hyötyä ei yhtiöittämisestä ole, mutta mahdollisia riskejä on monia.

Julkisuuslain ohittaminen luonnollisessa monopolissa

Kunnallisen vesiliikelaitoksen toimintaa ohjaa julkisuuslaki, yhtiötä osakeyhtiölaki. Yhtiöittäminen heikentää kaupunkilaisten mahdollisuutta vaikuttaa asioihin. Kaupungin liikelaitoksen johto voi pohtia laajemmin kaupunkilaisten etua. Osakeyhtiölaki velvoittaa johdon ajamaan yhtiön etua. Se ei välttämättä ole yhtenevä kaupunkilaisten edun kanssa. Selvityksessä korostetaan vesihuoltolaitoksen toiminnan ohjaamista liikkeenjohdon perustein ja yhtiön liiketoiminnan lähtökohdista. Se ei ole luonnollisen monopolin kohdalla tarkoituksenmukainen peruste.

Liikelaitoksen yksityistäminen

Yhtiöittäminen on välttämätön askel kunnallisen liikelaitoksen yksityistämiseen.

Ainoa tosiasiallinen peruste vesilaitoksen yhtiöittämiseen on sen valmistelu myyntiä varten. Päätöksenteon kannalta oli ikävä, ettei vaalien läheisyydessä asiaa haluttu aukaista.

Näin myös esitykseni, ettei vesilaitoksen myyntiä saisi valmistella ilman valtuuston lupaa, kaatui.

Kaupunkilaisille vesilaitoksen yhtiöittäminen tai tuleva yksityistäminen ei lupaa mitään hyvää.

Sähkön pörssihinnoittelu on varoittava esimerkki, hinnat kymmenkertaistuivat. Olisi vastuutonta luoda vastaava tilanne vesihuoltoon. Vesi on sähkön tapaan peruspalvelu, eikä niitä pidä alistaa keinotekoisien pörssispekulaation välineeksi. Vesihuolto on elintärkeä luonnollinen monopoli, joka tulee pitää kansalaisten edun vuoksi täysin avoimessa julkisessa omistuksessa.

Sähkön siirtoverkkojen ostajat ovat kansainvälisiä sijoittajia, samoin olisi veden osalta. Jo vuonna 2013 elintarvikejätti Nestlén silloinen pääjohtaja esitti, että vesi on elintarvike, joka täytyisi yksityistää ja sen hallinnointi olisi annettava liikemiehille. Käsitykseni mukaan tamperelaisten selkeä enemmistö on asiasta eri mieltä. Valtuuston enemmistö ei ainakaan vaalien läheisyydessä julkisesti edistäisi asiaa.

Päätöksenteossa ei ollut riittäviä eikä oikeita tietoja

Esityksen valmistelusta vastuussa olevat viranhaltijat olivat tietoisia esityksessä olevista tarkoituksenhakuista sekä virheellisistä väitteistä, joiden oikaisu olisi mitä todennäköisimmin vaikuttanut asian ratkaisuun.

Päätöksessä esiintyvä yhtiöittämisen ”talousvaikutusten lopputuloksen muuttuminen” rakentuu ”Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisen tarkastelua Khkoja 22.11.2022” -liitteen sivulla 7 ”Vaikutukset kaupungin talouteen” -taulukoon. Kyseisen taulukon tuloslaskelmista otettu luku, jonka pitäisi esittää Vesilaitoksen tuloutusta kaupungille, vähennetään Vesilaitoksen rahoituslaskelmissa olevista investoineista.

Tuloslaskelmien luvusta vähennetään rahoituslaskelmien luku, joiden tuloksensa syntyy sarake nimeltä ”kokonaisvaikutus”. Käsitelmäni mukaan Tampereen kaupungilla on ollut tieto kirjanpidossa noudatettavista käytännöistä. Kysymys ei ole erehdyksestä. Kysymys on erehdyttämisestä koska laskelmilla haluttiin luoda positiivinen mielikuva yhtiömallin taloudellisesta hyödyllisyydestä.

”Vaikutukset kaupungin talouteen” -taulukon kokonaisvaikutuksesta syntyy käsitys, että kaupunki joutuisi liikelaitosmallissa maksamaan Vesilaitokselle vuoden 2025 jälkeen yhdestä lähes seitsemään miljoonaa joka vuosi. Yhtiömalli toisi päinvastoin kaupungille vuosittain 13–20 miljoonaa.

Tosiasiallisesti Vesi Liikelaitos tulouttaa kaupungille vuosittain noin 27 miljoonaa euroa. Kyseisestä tuloutuksesta ei voi vähentää rahoituslaskelmien Vesi Liikelaitoksen esitettyä vajaan 22 miljoonan investointia, vaan ainoastaan poistojen jälkeen jäävä meno, viimeksi 9 miljoonaa. Kaupungille jäisi näin 18 miljoonaa Vesi Liikelaitokselta tuloutettua euroa muun toiminnan pyörittämiseen.

Taulukossa esiintyvät investoinnit ovat valtuustossa hyväksytyt 18 miljoonan sijaan vuosittain 2–8 miljoonaa liian isoja.

Taulukossa esitetty lähes 14–20 miljoonan vuosittainen erotus yhtiömallin hyväksi pitäisi olla 5–10 miljoonaa, erotus liikelaitosmallin hyväksi. Kyseinen vuosittainen noin 20–30 miljoonan virhe olisi oikaistuna mitä todennäköisimmin vaikuttanut asian ratkaisuun.

Menettelytavan jälkikäteinen laillisuusarviointi

Asiaa ei ole – huomioiden päätöksen merkittävyyden – valmisteltu riittävästi ja tosiasioihin perustuen. Viranhaltijat olivat tietoisia esityksessä olevista tarkoituksenhakuista sekä virheellisistä väitteistä, joiden oikaisu olisi mitä todennäköisimmin vaikuttanut asian ratkaisuun.

Huomioiden asian taloudellisen merkittävyyden on kaikkien vastuullisten toimijoiden etu toteuttaa asian eteenpäinviemisessä käytetyn menettelytavan jälkikäteinen laillisuusarviointi.

Tampereella 30.1.2023

Aarne Raevaara
kaupunginvaltuutettu